

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

תרומות - פרק חמישי

משנת רפאל - רעא

נְקוּדִים - ככרות קטנים או ביובש **או קְלִיּוֹת** באש, **או תְּלוּשׁ בְּמֵי פְרוֹת, או תְּתַחֲלַק לְעִסוֹת** שלא תקבל טומאה, **כְּדֵי שֶׁלֹא יְהִי בְּמִקּוֹם אֶחָד כְּבִיצָה** מן התרומה הטמאה ותטמא את השאר. ואף על פי שבטלה בחולין, הואיל ונותנים ממנה סאה לכהן לשם תרומה, צריך הכהן להיזהר בה שלא לאכלה בטומאה, לפי שיש בה קדושת תרומה:

משנה ג

סָאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה שֶׁנִּפְלְגָה לְמֵאָה חֲלִין טְמֵאִין, אותה הסאה **תַּעֲלָה** - תתבטל, ויקח סאה כל שהיא **וְתֹאכַל** סאה זו על ידי הכהן **נְקוּדִים** ביובש, **או קְלִיּוֹת, או תְּלוּשׁ בְּמֵי פְרוֹת** שלא תקבל טומאה, **או תְּתַחֲלַק לְעִסוֹת** הרבה, **כְּדֵי שֶׁלֹא יְהִי בְּמִקּוֹם אֶחָד כְּבִיצָה** - שאוכל פחות מכביצה אינו מטמא אחרים:

משנה ד

סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שֶׁנִּפְלְגָה לְמֵאָה סָאָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה - בֵּית שְׁמַאי אוֹסְרִים שלדעתם ההלכה שתרומה בטלה במאה ואחד נאמרה רק בחולין, אך תרומה בתרומה אינה בטלה, **וּבֵית הַלֵּל**

מִתְרִין שסוברים שהתרומה הטמאה מתבטלת, כתרומה טהורה שנתערבה בחולין. **אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי: הוֹאִיל וְטְהוֹרָה אֲסוּרָה לְזָרִים** באכילה **וְטְמֵאָה אֲסוּרָה לְפָתָנִים** באכילה, **מָה תְּרוּמָה טְהוֹרָה עוֹלָה** - מתבטלת, **אָף טְמֵאָה תַּעֲלָה** - תתבטל.

אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי: לֹא, - אל תשוו תרומה טהורה לחולין! אִם הָעֵלוּ הַחֲלִין הַקְּלִין, הַמְּתִרִין לְזָרִים, אֶת הַתְּרוּמָה הַטְּהוֹרָה, תַּעֲלָה במאה ואחד **תְּרוּמָה הַחֲמוּרָה, הָאֲסוּרָה לְזָרִים, אֶת הַטְּמֵאָה?**

לְאַחַר שֶׁהוֹדוּ בית שמאי לבית הלל שתרומה טמאה בטלה בתרומה טהורה²², **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תְּרוֹם וְתִשְׁרֹף** - לשיטתו לעיל משנה ב שסאה שנפלה

ר' עובדיה מברטנורא
כדפרשינן לעיל. והלכה כחכמים: ג תעלה ותאכל. בהא מודה רבי אליעזר דאף אותה סאה נאכלת, משום דלעיל תרומה טמאה נפלה, אע"פ שנתבטלה בחולין הטהורים, מ"מ כשמגביהה שם תרומה עליה וחוזרת לשמה הראשון. אבל הכא דטהורה נפלה, אע"פ שהחולין היו טמאים, כשמגביהה חזרה לשם תרומה טהורה כמו שהיתה: ד ב"ש אוסרים. דסברי תרומה טמאה שנתערבה בטהורה אינה עולה באחד ומאה, כדמפרש טעמא לקמך: לאחר שהודו. ב"ש לדברי ב"ה. משום דהקשו להם ב"ה לב"ש ומה תרומה טהורה שהיא במיתה אצל הזרים עולה, טמאה שהיא בעשה אצל כהן לא כל שכן, וחזרו בית שמאי להורות כדברי בית הלל: תרום ותשרף. והשאר מותר:

ביאורים והרחבות

22. בירושלמי מבואר הטעם, לפי שהשיבו בית הלל לבית שמאי: "ומה תרומה טהורה שהיא בעוון מיתה אצל הזרים - עולה, טמאה שהיא ב"עשה" אצל הכהנים, לא כל שכן שתעלה?" והסכימו בית שמאי עם בית הלל.

לרפואת דבורה בת תרצה שושנה

ערב - משנת רפאל

תרומות - פרק חמישי

ר' עובדיה מברטנורא

אבדה במעוטה. כיון דהכל תרומה ואין כאן גזל השבט אפילו לתרום אין צריך. והלכה כחכמים: ה' כתרומה ודאי. רבי אליעזר לטעמיה דאמר שאני אומר סאה שנפלה היא סאה שעלתה: אינה מדמעת אלא לפי חשבון. והסאה שהגביה אין בה אלא חלק אחד ממאה תרומה והשאר חולין: ו אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון. לפי מה שיש תרומה בסאה זו של דימוע בעיני מאה מן החולין, ולא בעיני מאה סאין כנגד כל אותה סאה של דימוע, שאינה נחשבת כולה תרומה לאסור חולין שניים: ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון. עסה של חולין שנתחמצה בשאור של תרומה הרי כולה אסורה לזרים ואם נפל מאותה עסה לתוך עסה אחרת של חולין וחמצתה אינה אוסרת אלא לפי חשבון שאור של תרומה שמעורב בה, ולא מתסרה אחרונה א"כ נפל מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיש בשאור של תרומה המעורב בה כדי לחמץ האחרונה בלא צירוף החולין המדומעין: ואין מים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון. מקוה שיש בו עשרים ואחד סאים מי גשמים, ממלא בכתף תשע עשרה סאים ופותקן למקוה דרך המשכה והן טהורין. ואע"ג דג' לוגין מים שאובים פוסלים את המקוה, השאובה כשרה כשהיא דרך המשכה והי' שם רוב שיעור המקוה שהם כ"א סאים מי גשמים. והיינו לפי חשבון, דאין השאובים פוסלין המקוה כשהן דרך המשכה אלא א"כ הם עשרים [סאים] מים שאובים, שאין שם רוב

היא סאה שעלתה, ולכן ירים סאה וישרוף אותה. **וְחֻכְמַיִם אֹמְרִים: אֲבָדָה בְּמַעוֹטָה** - הואיל והיא מתבטלת במאה הסאה תרומה טהורה - הכל נאכל לכהנים בטרה:

משנה ה

סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְמֵאָה סאה חולין ונתבטלה התרומה, וצריך שירים מהתערובת כשיעור תרומה שנפלה וליתנה לכהן, **וְהִגְבִּיחָהּ** לסאה מהתערובת ליתנה לכהן **וְנִפְלָה לְמָקוֹם אַחֵר** - למקום חולין אחרים, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר:** אותה הסאה שהרים **מִדְּמַעַת כְּתְרוּמָה וְדַאי** ואינה בטלה אלא אם כן יש מאה כנגד כל מה שנפל, שהולך הוא לשיטתו במשנה ב: סאה שנפלה היא סאה שעלתה. **וְחֻכְמַיִם אֹמְרִים: אֵינָה מִדְּמַעַת אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבוֹן** ובאותה סאה יש רק חלק אחד של תרומה, והשאר חולין:

משנה ו

סָאָה תְּרוּמָה שֶׁנִּפְלָה לְפָחוֹת מִמֵּאָה סאים חולין **וְנִדְמָעוּ, וְנִפְלָה סָאָה מִן הַמְדַמָּע** - התערובת **לְמָקוֹם אַחֵר** - לחולין אחרים, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר:** **מִדְּמַעַת** התערובת השנייה **כְּתְרוּמָה וְדַאי**. **וְחֻכְמַיִם אֹמְרִים: אֵין הַמְדַמָּע** - התערובת השנייה **מִדְּמַעַת אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבוֹן** הכמות היחסית של התרומה שבו, **וְאֵין הַמְחַמֵּץ** - עיסה של חולין שנתחמצה בשאור של תרומה, שכולה אסורה לזרים **מְחַמֵּץ** עיסות חולין אחרות, אם נפל מהעיסה הראשונה אליהם **אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבוֹן** התרומה שיש בה, **וְאֵין הַמִּים הַשְּׂאוּבִים** בשיעור שלושה לוגין **פּוֹסְלִים אֶת הַמְקוּוֹה הַחֹסֵר**, שאין בו ארבעים סאה מים כשרים **אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבוֹן** הכלים. היינו, אם המשכה והי' שם רוב שיעור המקוה שהם כ"א סאים מי גשמים. והיינו לפי חשבון, דאין השאובים פוסלין המקוה כשהן דרך המשכה אלא א"כ הם עשרים [סאים] מים שאובים, שאין שם רוב